

BISERIC'A SI SCÓL'A.

Fóia bisericésca, scolastica, literaria si economica.

Ese o data in septemana : Duminec'a.

<p>Pretulu abonamentului :</p> <p>Pentru Austro-Ungari'a pe anu . . . 5 fl.—cr. „ „ „ „ „ jum. anu 2 „ 50 „ Pentru Romani'a si strainetate pe anu 7 „ — „ „ „ „ „ „ j. a. 3 „ 50 „</p>	<p>Pretulu insertiunilor :</p> <p>Pentru publicatiunile de trei ori ce contienu cam 150 cuvinte 3 fl., pana la 200 cuvinte 4 fl. si mai sus 5 fl. v. a.</p>	<p>Correspondintiele se se adreseze Redactiunei dela „BISERIC'A SI SCOL'A“ in Aradu, la institutul pedagogicu-teologicu, era banii la secretariatulu consistoriului romanu ortodoxu din Aradu.</p>
--	--	--

Invitare de prenumeratiune

la

„BISERIC'A si SCÓL'A.“

Fóia bisericésca, scolastica, literaria si economica.

Cu 1 Ianuaru 1878. „Biseric'a si Scól'a“ intra in alu cincitea anu alu existintiei sale.

Rugamu dara pre toti, cari dorescu se prenumere acést'a foie in viitoriu, se grabésca cu insinuarea abonamentelor, pentru cá se ne scimu orientá in privinti'a esemplarielor de tiparitu.

Conditiiunile de prenumeratiune remanu totu celea din fruntea foiei, adeca:

Pentru Austro-Ungaria 5 fl. v. a. la anu; 2 fl. 50 cr. pe jumetate anu.

Pentru Romania 7 fl. v. a. la anu; 3 fl. 50 cr. v. a. pe jumetate anu.

Totodata rugamu pre dd. abonenti se noteze legibilu adresele, post'a ultima si locuinti'a.

Redactiunea.

La cestiunea invetiamentului religiosu.

(Continuare si fine.)

Stim'a, ce o avemu facia de onoratu publicu, ne demanda a ne esprimá de asta data cât mai pre scurtu. Altcum reproducendu multe din „reflecsiunile“ dlui Belissimus amu vatamá de sigur bunulu sentiu alu cetitoriului nepreocupatu,

carele se indignéza a audí din gur'a unui invetiatoriu cuvinte, cari daca le vorbescu, degredéza si pe ómenii din clasele cele mai de jos ale societátii. De aceea vomu mai citá din acele reflesiuni numai urmátóriele: Éta ce dice dlu Belissimus in nrulu 108 alu „Telegrafulu Romanu“:

„Ei, pe cine a jucatu acum dl N. sub masc'a. cu carea este inpodobitu? — nu pe tartifulu? Ba asia; numai cât nici decum pe tartifulu tartiufu, ci pe — negliobulu.

Acést'a este adevératu. Dlui N. inse nu-i pasa nici de un'a cá acést'a!

Dumnealui desi ca bapbatu de principulu, cá „scopulu santiesce mijlócele“ si-a datu in fati'a publicului prin schimbarea trasurilor mascei unu aeru de parinte piosu si santu, si ca atare a trebuitu se recunósca sant'a, scriptura de adevérata; dar apoi, ca se póta zugravi pe autorii „tractatului“ cu colorile cele mai uríte, s'a veditu necessitatu, se calce aceeași santa scriptura in picióre sub pretestu, ca prin ea vatema autorii „tractatului“ dogmele bisericej gr. or. sí ruinéza religiunea crestina; — totusi ca omu cu minte ori cu ideia ficsa, neincrediatoriu, pessimistu pana la celu mai inaltu gradu desemnatu de fric'a, ce o are dlui de umbrele intunerecului cá neputendu prin calcarea testamentului v. si n., prin descrierea cu coloru urite a autorilor „tractatului“ desfiintiá „tractatulu“ cu deseversire, — da de belea cu umbrele intunerecului: — se sparia, se necajesce, se infuriéza pava la turbare.

Dl N. vedindu-si si simtiendu-si din tóte partile, apoi si din a „tractatului“ elementulu seu de viétia improscatu cu otrav'a luminei, pe idolulu seu, intunereculu, ameniatiatu ca stingere, precum se stinge fumulu: nu mai cugeta la masc'a, cu care este dlui inpodobitu, nici la nimicu de feliulu acést'a.

Unu boldu de flamendia lacoma lupésca i-stringe baierile inimei.

Eata-lu in spatele autorilor „tractatului“ iusfasie; musca si rupe cu cuvinte scaparatóre scantei de catranu.“

* * *

Cele citate pana aci in comparatiune cu articolulu nostru reproducu in nrulu trecut, la care se referu, ilustréza, speramu, pré de ajunsu atât positiunea nóstra cât si argumentele si valórea numiteloru „reflecsiuni.“

Dreptu aceea vomu lasá la o parte, ca in „reflecsiuni“ se punu sub semnele citatiunii, si prin urmare ni se ascriu noue lucruri, la cari n'amu cugetatu nici odata, si vomu mai vorbí cu dlu Belissimus numai despre unu singuru lucru.

Autoriulu „reflecsiuniloru,“ ori cine aru fi elu, si ori de cine ar fi fost pusu la cale, este unu invetiatoriu séu profesoru, in urmare unu omu in servitiulu educatiunei. Cá atare nu-i erá iertatu a perde din vedere, ca o calitate principala a unui educatoriu este *manier'a*. Educatoriulu trebuie se fia in tóte ale sale modelu de maniera si buna cuviintia.

Chiar aceste doue nu se potn constata de feliu in „reflecsiuni.“ Din contra dlu Belissimus vorbese cu publiculu mare, ca si invetiatoriulu din poveste, despre carele ne spunu ómenii, ca nu s'a adresatu in viét'a sa altcum catra elevi, decát: „ia sém'a dobitocule, mojiucule“ etc.

Ei bine, intielegemu cineva póte se fia rapitu de o patima séu alt'a in o disputa verbala, pentruca omulu este in fine numai omu; dar nu intielegemu, cá cineva se scrie atátea septemani nesce „reflecsiuni“ in o cestiune de metodu, cari dininceputu pana in fine se nu fia altceva, fiecát o aglomerare de insulte. Intielegemu apoi, cá dlu Belissimus, séu autoriulu „reflecsiuniloru“ sè-se fia superatu pre noi, pentruca adeverulu dóre reu; dar nu intielegemu, de ce se-si permita dlu Belissimus a insultá pe autoriulu Catechetecei, recomandate de noi, pre dlu Stefanelli, profesoru la universitatea din Cernauti, barbatu recunoscutu de specialistu in Catechetica, alu carui opu este aprobatu de consistoriulu romanu ortodocsu din Cernauti, si rocomendatu de indreptariu in compunerea manualeloru de religiune de santulu sinodu alu Romaniei.

Va se dica, dupa dlu Belissimus judecat'a acestoru inalte corporatiuni nu valoréza nimicu, si numai autoriulu „reflecsiuniloru“ are dreptate.

In adeveru departe amu ajunsu!

* * *

Finindu cu „reflecsiunile“ semnate de dlu Belissimus ne permitemu a mai aminti o impre-

giurare pentru afinitatea sa cu obiectulu articlu-lui nostru reproducu in nrulu trecut.

Reuniunea invetiatoriloru din tíer'a Barsei, precum se vede din procesulu verbalu publicatu in nrulu 133 alu „Telegrafulu Romanu“, a recunoscutu de manualu corespundietoriu pentru scól'a elementara cartea intitulata „Religiunea crestina“ de dlu I. Popea.

Faptulu acest'a ne a surprinsu pré multu, si nu intielegemu, cum de acésta onorabila reuniune, catra care de altmintrelea avemu tóta stim'a, si-a esitu din cerculu seu de activitate, si ignorandu legea canonica positiva, si-a insusitu dreptulu de a aprobá séu autorisá o carte de religiune, o carte simbolica, o atributiune, carea apartiene in modu eschisivu numai *s nodului episcopescu*. Éta ce dice in privinti'a acést'a fericitulu Metropolitu, Marele Andreiu:

„De aceea afirmamu pe bas'a celoru premise, ca Archiereii fiindu chiamati mai de aprópe a invetiá prin cuventu si prin carti pe crestini, suntu datori a se ingrigi, cá crestinii se aiba carti simbolice, si a le compune singuri, séu a insarciná cu compunere pe celu ce este loru cunoscutu cá teologu, de óre ce dupa 64-lea Canonu alu Sinodulu ecumenicu VI se opresce mireniloru a porni cuventu in publicu, séu a invetiá, si li se demanda a deschide urechi'a la cei ce au luatu darulu cuventulu invetiatorescu, si a se invetiá dela densii cele dumnedieesci.“ Prin urmare nici o carte religionaria séu simbolica, fia aceea compusa din zelu alu vre-unui Archiereu séu presbiteru, *nu se póte predá in intrebuintiare publica, pana candu nu s'au censuratu si aprobatu prin Sinodulu episcopescu dupa Canonulu 34 apostolescu.*“ *)

Acésta recerintia a legéi o observá cu cea mai mare strictetia fericitulu Metropolitu. Marele Archiereu presentá totdeun'a manuscriptele sale colegiloru sei Archierei, si apoi numai dupace ascultá opiniunea loru, le punca sub tipariu.

Acésta recerintia o observá cu atát'a strictetia Marele Archiereu de buna séma din motivulu. ca ea nu este o simpla formalitate, ci o dispositiune legala, carea are cea mai mare ratiune. Prin acésta dispositiune biseric'a s'a ingraditu contra periculu, ca se nu intre in sanctuariulu Domnulu invetiaturi false si streine de invetiaturile Salvatoriulu lumii.

Acésta recerintia o a observatu, si o observéza cu tóta rigórea intréga lumea ortodocsa, si tóte incercárilé de a lucrá in directiune contraria biseric'a le a respinsu si condamnatu.

*) Vedi Siagun'a, „Compendiu de dreptulu canonicu,“ § 33, pagin'a 28, pasagiulu din urma.

In urmare si de aci se vede, ca dreptate am avut, cand in articolul nostru reprodustu in nrulu trecut am disu urmatóarele: „in aceea ce privesce invetiamentul religiunei ar fi de doritu se ne tienemu strictu de dispusetiunile canonice ale bisericeii, cari ne spunu destulu de apriatu, cine are dreptulu si detorinti'a a se ocupá de densulu. Nu toti potemu fi tóte. Se lasamu dara, cá de invetiamentul religiunei crestine se se ocupe acei'a, pe cari Intemeiatoriulu crestinatatii i-au pusu de pazitori si propagatori ai religiunei Sale.“

Neobservarea legii in punctulu acest'a ne póte conduce in unu mare periclu. Mane poimane adeca ne potemu tredi prin o astfeliu de procedura, ca alt'a este religiunea nóstra, si alt'a se propune in manualele de scóla.

* * *

In fine notamu, ceea ce amu accentuatu degia la diferite ocațiuni, si anume, ca in materia de religiune nu incapu nici pareri individuale, nici alte motive séu teorii; ci aici este numai unu singuru indreptariu: *doctrin'a bisericeii*. Acést'a doctrina a fost punctulu nostru de vedere, din carele amu privitu, si amu tractatu tóte cestiunile. Convingerea nóstra este, ca numai lucrandu astfeliu, póte cineva ajutá bisericeii, si póte colucrá la ridicarea religiositatii bisericeii. Orice alta activitate contraria directiunei bisericeii si legiloru ei positive, nu póte conduce, decât numai la destramare. Pre o astfeliu de cale séu mai bine disu prin capriciulu si egoismulu unor ómeni, cari n'au voitu a recunósce de indreptariu acésta doctrina, si au inlocuitu cuventulu lui Ddiu prin parerea omului, s'au formatu tóte eresurile, si s'au desbinatu in atátea confessiuni si secte biserice'a cea un'a a lui Christos.

Cá se fimu bine intielesi, si respective, cá se nu ni se interpreteze falsu ceea ce scriemu, adaogemu, ca in religiune trebuie se deosebimu bine materi'a de forma, respective adeverurile obiective ale religiunei de metodu. Adeverurile religiunei sunt divine, si cá atari eterne si nestremutavere, ér metodu se póte perfectióna in infinitu. Numai unu astfeliu de metodu póte conduce inse la scopu, care predá adeverurile religiunei in modu genuinu si in o forma cât mai accessibila eleviloru. A riscá inse materi'a pentru a obtiené o forma mai usióra, ar fi de sigur unu mare periclu pentru religiune si biserica.

De aceea pretinde legea, cá manualele de religiune sè-se substérna spre aprobare forului competentu.

Biserice'a ortodocsa privesce in invetiaturile sale unu tesauru atât de pretiosu încât nu iérta,

si nu póte iertá nici cea mai mica schimbare. Chiar acum ne sosl nrulu 2 din diarulu „Biserice'a ortodocsa“ din Bucuresti, organulu santului Sinodu alu Romaniei, din carele vedemu, ca acelu santu Sinodu esaminaudu catechismulu prezentatu de dlu Simeon Popescu, profesorulu de teologie in Sibiu, manualu lucratu cu multa ingrigire nu l'a aprobatu din motivulu, ca a constatau unele schimbari in Simvolulu credintiei si in alte locuri.* De aci inca se vede cât pondu si cáta ingrigire trebuie se avemu la edarea manualeloru de religiune si la introducerea loru in scóla.

Acestea au fostu motivele, cari ne au indemnatu a serie articolulu reprodustu in nrulu trecut, motive, cari le vomu avé totdeuna in vedere, motive despre a caroru adeveru si dreptate este convinsu pe deplinu fiacare individuu, care profeséza principiile bisericeii ortodocse.

Augustin Hamsea.

B.-Comlosiu in Novembre 1880.

Fisica fara recuisite.

(Fine.)

Studiulu despre caldura inca este unu astfeliu de ramu alu fisiceii, in care atât incepatoriulu neiniatiatu, cât si studentulu inaintatu, afla destula materia de cugetare. Acel'a, care voiesce a urmá in detaiu sciintiele despre natur'a caldurei, are necesitate de multe formule abstracte matematice; éra de alt'a parte o multime din fenomenele experimentale se potu aretá intr'unu modu fórte usioru. Cu putiene esceptiune, mai tóte corpurile materiale au ceea in-susire, ca la caldura si-marescu volumulu. Acésta in-susire ne ajuta a determiná gradulu de caldura. Asia, estinderea mercuriului din termometru ne arata gradulu de caldura, temperatur'a aerului ce-lu incungiura. Totu asia, caldur'a ce o comunicamu cu aerulu unui balonu de hartia, lu-dilata si in asemanare cu aerulu ce-lu incungiura lu-face mai usioru si balonulu se ridica in susu. Cu putiene esceptiuni, tóte materiile, fie solide, fluide séu gazóse, prin caldura se estindu si reindu-se se contragu. Esemple:

O butelia de vinu góla o bagamu cu gur'a in josu intrunu pocalu séu blidu scufundosu cu apa, asia cá fundulu buteliei se remana afara, rezematu pe marginea pocalului. Dupa-aceea i-damu caldura cu o lampa de spiritu, séu cu vataa muiata in spiritu, ce o aprindemr pe verfulu unei furchitii. Sticl'a se va incaldi, daca o vom iucaldi tare va si crepa, aerulu din butelie incepe a se impartí si a se estinde. Spatiulu din uiaa fiindu prea micu, o parte a aerului ese afara, ridicandu-se prin apa in susu in forma de bulbuci. — Acumu daca departamu lamp'a dela fundulu uiegei, vomu experimentá contragerea

*). Vedi „Biserice'a ortodocsa“ nrulu 2. pag. 120

causata prin recire; aerulu din uiağa in masur'a in care recesce, totu mai micu spatiu ocupa, si ap'a se va sui in grumazulu buteliei. — Contragerea fluiditatii prin recire inca si mai usior se pôte aretá. Ia o uegutia de medicina, clatare-o cu apa calda ca se nu crepe si apói o umple rasa cu apa ferbinte, lasa-o se receasca, nu va trece o jumătate de óra, si vei observa, ca apa s'a trasu in grumazulu uiegei, caci recindu-se sa contrasu

Am amintitu mai susu, ca aerulu incalditu alu balonului se ridica cu acést'a in susu, fiindu mai usioru decât aerulu ce lu-incongiura.

Totu asia si ap'a calda se ridica in susu prin cea rece, caci in proporțiune ea este mai usióra si se asiéza de asupra. Acést'a se pôte demonstra in mai multe moduri.

Umple unu pocalu scufundosu cu apa, ia unu feru ascutitu inrositu in focu si verful aceluia baga-lu de cativa centimetrii in apa. Ap'a deasupra va incepe a ferbe, pe candu ap'a de catra fundu va remanea totu rece, caci apa mai calda, prin estindere se usioréza si va remanea totu de asupra. — Totu acést'a o probéza urmatórea usióra experimentare.

Umple unu vasu de uieğa largu si scufundosu pe jumetate cu apa rece. Tiene gata o caldare mica cu apa ferbinte, unu tolceriu, unu darabu de scandura de o jumetate de palma si putiena cerneala rosia. Tórna in caldare atát'a cerneala, cât se i-se póta observa colórea; acést'a e de lipsa, ca ap'a calda se o poti deosebi de cea rece, când o vei turna preste aceea. In experimentarea acést'a greutatea e numai aceea, ca cum se torni apa calda preste cea rece ca se nu se amestece. Eaca cumu: Pune scanduritia pe apa si tórna pe ea apa calda, ca asia scandur'a se franga poterea de cadere a apei. Tornandu in tolceriu apa calda si mai usioru va reusi. Astfeliu se arata unu fenomenu ce atát de desu se arata in viétia dar prea arare-ori observatu, ca ap'a calda sta de-asupra celei reci.

Totu asia usioru se pôte proba si acea hipotesa, ca corpuri solide, precum lemnulu, ferulu séu uiağa, incaldite se estindu. D. e. Aculu de impletitu este mai lungu si mai grosu, daca e caldu ca când e rece. Ce e dreptu ca, pentru a mesura acést'a schimbare mica a acului causata prin caldura, se cere nesce instrumente fórte fine; dar lungimea acului se pôte areta prin urmatórea simpla arangeare. — Aculu de impletitu lu-intiepenimu de mésa cu unu siurupu, capetulu celalaltu se se razeme de partea de josu a unui paiu ce sta perpendicularu; acestu paiu va aretá lungimea acului. Paiulu ca de 12 centimetrii de lungu, de din josu, unde lu-atinge aculu, este strapansu de unu cuiu batutu in unu darabu de lemn. Astfeliu cu o lampa de spiritu, lu-incaldimu la mijlocu, si cea mai mica miscare a acului o arata miscarea paiului.

O alta frumósa experimentare, este ferberea apei pe hartia. Ia unu darabu de hartia si fa din elu o forma de caldare, acatia-o susu cu patru atie de unu batiu. Tórna apa in caldarea de hartia si subt ea pune o lampa séu o impletitura de ceara. Ap'a va incepe a ferbe, numei trebuie bagatu séma, ca se nu se aprinda atiele, din caus'a acést'a flacar'a nu trebuie se fie mare. Hartia nu se aprinde, fiindca e umeda, dar când sar opune umezelei, nici atunci nu ar arde, pentru-ca caldur'a ce o comunica pe o parte cu ap'a, acést'a iute o duce mai departe. — Inca unu cemplu. Ia o carte de jocu si marginile le sufulca

facendu astfeliu o tupsie. Pe acést'a tupsie pune alice marunte séu darabutie de cusutoriu si incaldiesce-le la flacar'a unei lampe. Cusutoriulu se va topi, dar cartea nu va arde.

Pe langa margini se va párli dar acolo unde sta cusutoriulu nici de cumu, pentru-ca aici acumu, cusutoriulu duce caldur'a mai departe tocmai asia de iute, cumu de iute o primesce partea de din josu a cartii. Aceste experimente ne arata, ca unu conducatoriu bunu apera de aprindere unu obiectu fie cât de aprindibilu, pentru-ca departa caldura fórte iute dela aceluia.

V. Apahideanu.

Poesie religióse-poporale la Nascerea Domnului.

In sér'a de 25 Decembre.

Acést'a nópte stralucita
Face lumea fericita,
Precum ostile angeresci cânta
In Vifleemu cetatea cea sfanta:
In ceriu susu lui Dumnedieu marire,
Pre pamentu pace, intre omeni bunavoire!

Ca fiulu Dumnedieului celui sfântu
Se nasce astadi pre pamentu.
Dintr'o fecióra Sfintita,
Dulce Mari'a numita.
Acum Stéu'a se ivesce
Minunea Magiloru vestesce
Nascerea cerescului Imperatu,
Care in Vifleemu sau aretatu.

Acesti'a vinu, nu negligescu
Cà de calatorie se pregatescu.
Ian Daruri scumpe cu sine
Si pornescu cu Ddieésca minune
Dupa stéu'a ce li se ivesce
Carea spre Vifleemu i-i povatuesce.

* * * * *

Dar pastorii ce vorbescu?
Totu acést'a minune vestesca.
C'a intracést'a nópte semnata
Audu cântarea cea minunata,
Carea pre ei iau spaimantatu
De turma si de flueru si-au uitatu
Audindu cantarea angerésca
Mai pre susu de firea omenésca.

* * * * *

O fericitiloru pastori!
Dar si voi Magi calatori:
Ca voi mai intai ve invredniciti
De nascerea lui Christosu o sciti.

* * * * *

Deci si noi iubitoru crestini!
Se damu daruri din tr'ale nóstre inimi,
Precum Craii dintr'aloru visthierii
Auru tamaie si mirodii.
Se damu si noi credintia curata
Dragoste sfânta adeverata.

Aratat'a prin fapte bune,
 Ce face Crestinului bunulu nume
 Lui Christosu celui ce la noi vine
 Se ne duca la ceresculu bine.
 Pregatiti acum de prásnuire
 Pentru a vóstra mantuire
 Mergeti spre odichna cu tacere
 Petreceti nóptea in Sfânta placere,
 Veniti mâne la prásnuire
 Mânecati la Dumnediesca cinstire.
 Se nu ve cumva trandaviti
 Séu ingraba la mâncari se lacomiti,
 Ci biseric'a se-o cercati
 Ca crestini adóverati.
 Aicea mai antaiu se veniti
 Duhovniceste se ve chraniti.

Asia facându veti avea folosu.
 De sfânta nascerea lui Christosu
 Ca acelu ce la noi vine
 Cinste si marire se cuvine
 Inpreuna cu Tatalu si cu Duhulu sfântu
 Dela noi cei de pre pamentu.
 Fiti noue ascultatori,
 Celoru dise inplinitori
 Diminétia toti cu cuviintia
 Manecati aici cu sirguintia
 Cele de aicea se-le ascultati
 Si se fiti binecuventati.
 Aminu.

Oratie in diu'a serbatorii.

Iubitiloru crestini si frati!
 Fiti linisciti si putienu se ascultati.
 Nu ve grabiti asia de tare
 Spre a carnuriloru mancare,
 De a-ti venitu pana acu cu postire
 Nu lacomiti acurá la seversire,
 Ca trebuie mai antaiu Sufletulu chranitu
 Cu cuventulu lui Ddienu indestulitu.

Ca prasnichulu celu luminatu
 Nascerea cerescului Imperatu
 Dumnediescu ospetiu ne harezesce
 Din care sufletulu se veselesce.
 Cantarea cea angerésca
 Acea se ve indestuléscu,
 Carea vestesce voie buna la tóta lumea impreuna:
 „In ceriu susu lui Ddienu marire
 Pre pamentu pace, intre ómeni buna invoire.“

Nu-i lucru micu si pamentescu
 A veni la noi Stepanulu cerescu;
 Ci-i lucru mare infricosiatu
 De ostile angeresci prea laudatu.
 Mil'a Tatalui cerescu spre noi privesce
 Prin tain'a ce se prasnuesce;

Ca noi zidirea Sfintei Sále mâna
 Ce suntemu prafu si tierina;
 Dar cu sufletu nemuritoriu
 Infintiatu de intieptulu ziditoriu
 Eram in rob'i a iadului cadjuti
 Pentru calcarea poruncii osanditi

Saltati acumu cu bucurie
 Si prasnuiti cu veselie,
 Ca astadi isbavirea stralucesce,
 Celu ce in pestera se odichnesce,
 Acest'a va se ne mantuiésca
 Din retacirea idolésca.
 Se ne faca a intielage
 S. ant'a si Ddieiesc'a lui lege
 Care Chr. fiulu seu ni ó au datu
 Ca sene mantuiésca din pecatu.
 Acest'a din mila Dumnediesca
 Primira acum firea omenésca.

* * * * *

Ci oh! noi ticalósa zidire
 De nu ne vom veni fire
 Se cunóscemu pre Mântuitoriulu
 Si de bine facatoriulu
 Celce pentru noi s'au micsóratu
 Si in fintia omenésca s'au itrupatu
 De nu vomu fi multiamitori
 Ca fi buni si ascultatori
 Vomu fi vrednici de pedepsire
 De a iadului muncire,
 De care ca se ne mantuiésca
 Primira fintia omenésca.

* * * * *

Veniti acum toti cu multiemire
 Se facemu cuviinciósa prásnuire
 Cu lauda si cu cantari smerite
 Din Sufletu si inimi umilite;
 Ca diu'a nascerii Domnului nostru este
 Precumu pastorii ne dedura veste.
 Elu intru ale sale au venitu,
 Si ai sei pre elu nu l'au primitu
 Cari au si fost lepadati
 Pentru necredinti'a loru perirei dati.
 Éra câtu cu credintia l'au primitu
 Vecinica fericire leau darnitu.
 Dintr'alui Sfânta turma suntemu si noi,
 Botezati crestini a lui smerite oi,
 Cari pascemu chrana cerésca
 Din livadi'a evangelicésca.
 In Staolulu celu cerescu
 Care sínulu bisericescu
 De unde luamu hran'a Sufletésca
 Spre imperati'a lui cea Cerésca
 Carea de ne-omu nevoi
 Lesne vomu si dobandi.

* * * * *

Noi pastorii turmei avem bucurie
 Pentru a vóstra buna cucernicie
 Când ve vedemu cu serguintia
 Silitori in buna credintia
 Dumnediesciloru porunci ascultatori
 Si acelor'a cu fapta inplinitori.
 Virtosi, tari in credintie
 Rabdatori, blandi, si cu ingaduintie
 Feriti de rele si milosi
 Ca asia-su ómenii cei credinciosi,
 Atuncea suntemu cu indreznire
 La Altariulu Sfânta slujire
 La care suntemu slujitori
 Preoti catra Domnulu rogatori

Pentru toti cei'a ce sunt
 Crestini, in fapta si in cuventu,
 Cá cu Darulu seu se-i sprijinésca
 De celu viclenu se nu-se smintésca
 Ci in bunatate se se tie
 Mostenitori fericirei se fie.
 Éra pre cei rei se-i întórca
 Din calea perirei cea larga
 Si se-i aduca la mantuire
 Ca toti suntemu a-lui zidire.
 Si asia prasnuiudu cu pace
 Precum lui Dnedieu i-place
 Se aveti parte si folosu
 De Șfanta nascerea lui Christosu
 Intra multi ani se prasnuiti
 Senetosi, veseli, si norocosi se fiti.

* * * * *

Cei ce sunteti de bóle cercati
 Si cu alte nevoi insarcinati.
 Rogative numai cu credintia
 Christosu ve dá ajutorintia
 Cei ce sunteti avuti
 Indurative spre cei lipsiti
 Cá toti se fie mângaiati,
 Ca nu perdeti cele ce le dati
 Ci veti aflá la ceriu insutitu
 Precum Mântuitoriulu ne au fagaduitu
 Nu ve dati dupa betie
 Prasnuiti cu curatie.
 De Maic'a biserica nu uitati
 La carea in Serbatori sunteti chiamati.
 Aci luati bine aminte
 La Dumnediescile cuvinte
 Si cele ce le auditi
 Aratáti cu fapta ca le paziti.
 Batranii fie cu intieleptiune,
 Ca si tineriloru le sta bine
 Ca tineretiele se-le inpodobésca
 Cu intieleptiune batrânésca.
 Si toti aceea cale se pazésca
 In care i-conduce legea biserícésca.
 Serbati acum cu bucurie
 Cele bune la toti poftimu se fie.
 Amin!

Zacharis Boiu.

Paroehu si Protop. gr. or.

Literatur'a religiósá populara

adunata de Episcopulu Melchisedek.

(Continuare.)

Totu aceea, dupa o alta versiune, inse in versuri.

Ascultati, ascultati, dumnevóstra cinstiti parinti si
 imprejurasi,
 Si dumnevóstra, precum si noi, cinstiti nuntasi!

Acestoru parinti ne vomu rugá,
 Si de rostu vomu cuventá.
 Éra dumnevóstra cinstiti parinti,
 Care dela Dumnedieu sunteti osinditi,
 Se cautati spre fi dumilorvóstre cei smeriti,
 Cu duhulu blandetieloru se-i ertati si se-i blagosloviti.
 Ca nu este fiu pe pamentu se traiésca,
 Si parintiloru se nu gresiésca,
 Macaru cât si parintii se silescu,
 Si de tóte cele rele i-ferescu.

Dumnedieu a facutu ceriulu si pamentulu,
 Numai cu cuventulu,
 Marea si tóte cele din trens'a,
 Numai cu dis'a.
 Si inca dupa tóte aceste a mai ziditu,
 Totu pe pamentu Raiu la resaritu;
 Si in raiu a ziditu pe stramosiulu nostra Adamu,
 Din care ne tragemu si noi astadi din neamu in neamu.
 Cu ochii din mare,
 Cu lumina din sóra,
 Cu tóte stihiele trupului,
 Osebitu de ale sufletului.
 Si a suflatu Dumnedieu cu duhulu,
 Si a inviatu trupulu.
 Si a vezutu Dumnedieu, ca nu este bine, omulu sin-
 guru se traiésca,

Pamentulu se-lu stapanésca.
 Si a datu unu somnu dulce lui Adamu,
 Si a adormitu fórté greu Adamu.
 Si a scosu din sting'a lui o cósta,
 Si a ziditu pe Ev'a, stramósi'a nóstra.
 Adam, sculandu-se, a prorocitu zicendu: Dómne
 Dómne, ce-mi este mie?
 Ér Dumnedieu i-a disu: Adame, Adame nu te teme,
 este a ta socie;

Osu din ósele tale e, trupu din trupulu teu;
 Pentru aceea va lasá fiulu pe tatalu seu,
 Si pe mum'a sa.
 Si se va lipi de femeia sa.
 Si voru fi amendoii unu trupu,
 Ca asia Dumnedieu a vrutu.
 Si de atunci ne tragemu noi din omu in omu
 Si din rodu in rodu,
 Si din vitia in vitia,
 Pana la aceste doue mladitie,
 Ce stau inaintea dumnelorvóstre mahniti si smeriti
 Si cu lacrimi ve róga, se-i ertati si se-i blagosloviti.
 Pentruca blagosloveniile parintiloru
 Intarescu casele fiiloru;
 Éra blastemele parintiloru
 Risipescu casele fiiloru.
 De ar fi curte zidita pe temelie de pétra,
 Ea de sârgu se resipeste tóta,
 Si diceti, boeri, amin; ca eu nu voiu dice amin,
 Pana ce nu mi-ti dá o naframa de inu,
 Cusuta imprejuru cu firu,
 Ca se-mi stergu guriti'a de vinu.
 Si de naframa totu v'asiu mai ertá,
 Dar de paharu ba!
 Si-lu voiu duce la guriti'a mea,
 Ca ea stie, cum a bea.

Aminu.

NB. Intórcerea hazlie dela urma are scopulu
 de a aduce la veselle pe parinti, rudenii, si tinerii

logodnici, cari plangu, vedindu sositu momentulu despartirii loru; aducendu-si aminte de trecutu si representandu-si viitoriulu celu nesiguru.

(Va urmá.)

D i v e r s e.

* **Una actu de binefacere.** — In diu'a de 12 ale curente, corporati'a cavafiloru, impreuna cu aceea a tabaciloru si a cirezariloru, a serbatu cá in toti anii, in biseric'a Pop'a Chitiu din capitala, pe patronulu loru Sf. Spiridonu, facetoriulu de minuni. Pré Sf. Sa Parintele Ghenadie, Episcopulu de Argesu, chiebatu de aceste corporatiuni se siujéca vedindu biseric'a darapanata si nezugravita, a tienutu o curentare, indemându pe credinciosi se vie in ajutoriulu biserice'i si oferindu chiar P. S. Sa 50 galbeni. Acestu faptu marinosu a produsu unu entusiasmu atât de mare, încât pe data s'au strinsa de la cei de fatia vre-o 300 galbeni. Éta încá unu actu de binefacere alu acestui inaltu prelatu care se distinge aprópe dilnicu si intr'unu modu stralucitu prin simtiemintele sale filantropice, dand mana de ajutoriu pe cât i-este cu putintia. Se fie siguru P. S. Sa cá poporulu tiene socotéla de asemenea fapte, si numele de *Far. Ghenadie Argesiu* a inceputu a fi pronunsiat de toti cu iubire, stima si respectu. „Resb.“

* **Curtea de casatiune din Bucuresti** a fost primita la palatu in 11 Decemvre vechiu in presentia dlui Ministru de justitia, esprimandu-si felicitariile pentru regularea succesiunei la tronulu Romaniei. Cu aesta ocaziune dlu prim-presiedinte a cetitu unu discursu, din care estragemu urmatórele: *Prea Inaltiate Dómnne*, „Cand in 1866, ai primitu a luá marea si gréu'a sarcina, la care Te-a conviatu natiunea, de a presidá la indeplinirea destineloru acestei tieri, Romania a facutu celu mai insemnatu pasiu inainte, a cuceritu stabilitatea in ceea ce-mi voi permite a numi: simbolulu suveranitatiei sale; dela acea epoca Tronulu Romaniei nu mai este in cestiune, si unirea tieriloru surori este devenita indisolubila. In consciinta de inalta misiune a Mariei Tale si cu doru de tíera de Domnu Romanu, Te-ai grabitu a asigurá Romaniei inea de timpuriu, aceea-si positiune, pentru totu viitoriulu care póte intrá in prevederile omenesci; ai dobenditu adeziunea Augustei familii Regale a Mariei Tale la dispositiunile Constitutiunei nóstre in ceea-ce privesce succesiunea Tronului, pentru easulu, care, din fericire, nu este încá probabilu, alu lipsei unui mostenitoriu directu, atât pe multu doritu pre cât de August'a familie a Mariei Tale, totu asia si de natiune.

La acestu discursu M. S. R. Domnulu respunsiendu dise intre altele urmatórele: Prin inaltulu locu care-lu ocupa in capulu celei a treia puteri a Statuini, curtea de casatiune este pusa deasupra partimeloru si lupteloru dilnice, a fragmentiloru politice si sociale, spre a tiené neclintita campen'a dreptului si a justitiei; de aceea si autoritatea acteloru sale este atât de mare si respectata. Manifestarea domneloru vóstre, dér, are unu deosebitu pretiu pentu Mine, si Statulu nostru se póte considerá cu atât mai bine intaritu pe viitoriu, cu cât tóte puterile, din care elu se compune, sunt unanime in hotaríriile ce s'au luatú spre a se asigurá stabilitatea edificíului politicu alu Romaniei. „Resb.“

* **„Biseric'a ortodoxa Romana“** nrulu 2 contiene urmatórele materii: Mijlócele, ce ofera societatea pentru instructiunea clerului biserice'i ortodoxe romane de arch. Silvestru Pitesteanulu; Sfatuire catra preoti in genere de arch. Inoc. Ploiesténu; Metropoli'a Ungro-Vlachiei de archim. Genadie Enacénu; Organismulu Mitropoliei séu patriarchatului dela Carlovitiu de Dr. Zotie, Santulu Sinodu de Dr. Zotu si sumarele santului Sinodu.

* **Trei copii nascuti o data.** — Femei'a Maria Ion, cu locuinti'a in Suburbia St. Visarionu, strada St. Visarionu, Nr. 17 a nascutu in diu'a de 10 Decembre curentu 3 copii, 2 baieti si 1 fata toti trei suntu in deplina sanatate. D. doctoru Penescu, chematu a o ingriji, i-au propusu a-i luá unulu din copii spre a-lu cresce, dar mam'a a respinsu cererea. Aru fi bine cá comun'a, de vreme ce este o femeie sermana, se-i vina cu ceva in ajutoriu. „Rom.“

* **Multiamita publica.** Pe astá cale mi-tienu de cuvenita detorintia a aduce onoratalui publicu la cunosciinta, binefacerea primita de subscribulu, care prin staruinti'a Dlui invetiatoriu Ioanu Surdu fuse colectata si daruita de catra urmatorii iubitorii de fapte bune si locuitori din Bucovetu, anume: dela N. Chiritia adm. par. 40 cr., Ioanu Surdu invet. 1 fl., Samfiru Tieranu 20., Ioanu Barbu 20., Iosifu Rosiu 20., cr., Ioanu Triponu 20 cr., Ioanu Adamescu 10 cr., si Solomonu Rosensweig 50 cr., — caror'a pentu acést'a binevoitoria spriginire cu caldura si recunosciinta li-multiemescu. Aradu 18 Decem. 1880. Virgiliu Amandia preparandu.

* **Unu actu barbaru.** — Ni se comunicá ca Duminec'a trecuta la mosia Présna-Noua, plasa Negoesci, s'a comisú unu faptu fórté revoltatoriu de catra ingrijitoriulu mosiei Petrache Gadjiescu, fostulu zapaciu. Acestu domnu, ajutatú de unu tieganu, a atrasu in curtea sa pe tenerulu Angelu Radulésu si l'au batutu intr'unu modu barbaru si dupa aceea l'au taraitu ametitu de bataia afara din curte. Credemu ca asemenea fapte trebue se fia pedepsite, pentu a destepta in inim'a unoru ómeni ca d. P. Hadjiescu, si déca nu unu simtiementu umanu, dar celu putienu frie'a, care se-si retiena de la asemenea fapte.

* **Din Bucovin'a.** Int'o corespondentia a sa din Radauti „N. fr. Presse“ turbédia de mania impotriva judelui de pace, romanu, Cossovici, actualu deputatu in Camera din Vien'a. Pricin'a turburarei este faptulu, cá numitulú, alesu fiindu deputatu, a facutu declaratiá de supunere cátra tronú, in Camera, „in limb'a romanésca, si nu cá in deobste in cea nemtiésca. „N. fr. Presse“ se intréba cu indignare, daa Cossovici este jude de pace cesaro-craiescu austriacu, s'au jude de alu Altetiei Sale principelui Romaniei? Respunsulu d-lui Cossovici va fi fórté usioru si fórté simplu. — Noi — din parte-ne — i aducemu vilie nóstre felicitari, pentu purtarea sa romanésca, care ne face a crede, cá nevoricit'a Bucovina n'a peritu inea pentu romanismu. In deobste scirile ce primimú din Bucovin'a semnaléza, in acést'a spoliata podóba a vechiei Moldove, o miscare romanésca regenatóre, care ne inspira cele mai mari sperantie pentu viitoriulu, pe unu momentu compromisa, alu fratiloru nostri de preste Mola'a.

Intre alte societati nationale, s'a infintiatu dilele acestea si unu clubu alu femeiloru romane, cu scopulu de a introduce in familii intrebuintierea permanenta si singura a limbei romanesci, isgonita in

curgerea decadentiei naționale din clasele superioara ale societății, de limbă germană. Societatea numera dejă o multime de aderente din cele mai alese familii.

(„Alegatorulu“ din Bucur.)

* **Din viața militară.** Examenele de ofițeri în armată reg. cu voluntarii de unu anu, s'au ținutu anulul acest'a în Timișoara în lun'a trecută. S'au însinuatu la esamenu 20 de voluntari, dintre cari 14 au și depusu examenele cu succesu bunu — între acest'a se afla și unu romanu: *Julian Schelegianu* — fiulu preotului nostru Vincentiu Schelegeanu din Timișoara — carele de locu după terminarea examenelor ofițeresci, fu denumitu de contabilu, la societatea prima ungarică de anticipatiune din Steinbruch, și după scirea ce primirumu de unadi este denumitu de locoteninte în rezerva la regimentulu de infanteria nr. 2. Gratulamă tinerului Schelegianu pentru înaintarea s'a pe ambele cariere, — și studenților nostri — cari speră a-si castiga dreptulu de voluntariatu pe unu anu, și dorescu a depune examenele de ofițerii — li-recomendăm deosebi studierea perfectă a limbii germane, pentru ca fara de acest'a depunerea acestoru examene este imposibilă „Lum.“

Concurs.

Prin decisulu Venerabilului Consistoriu de dto 15/27 Oct. a. e. Nr. 2504 devenindu unu postu docentulu din *Banat-Comlosiu* în vacanția și luandu-se deciziunea ca o clasă se se prefaca în școla de fete cu invetiatoreșă, prin acest'a se deschide concursu pe școl'a de fete din *Banat-Comlosiu* cu terminulu de alegere pe 4 Ianuaru 1881 st. vechiu.

Emolumentele sunt: a) în bani 300 fl. v. a. b) 6 orgii de paie din care are a se încaldi și școlă. c) cortelu liberu și gradina frumoșă de pomi și pentru legume cu 800 stangini.

Doritorile de a ocupa acest'a stațiune invetiatoreșă au de a-si trimite recursurile instruite conformu stat. org. și adresate comitetului parochialu inspectorului școlariu Paulu Tempea în Toracula mare (per Bega-Szt.György) Cottulu Torontal pana inclusive la 31 Decembere v. a. c. și încatu li este cu potintia a se presentă pana la alegere în vreo Dumineca sau serbatore în S. Biserica.

B Comlosia la 1 Decembre 1880.

Comitetulu parochialu

În contielegere cu mine: **Paulu Tempea** m. p. inspec. școl.

Pentru ocuparea postulu invetiatoreșcu din comun'a *Zsupunesci* et filia *Balosesci*, protopresbiteratulu gr. or. alu Fagetului; se escrie concursu paa la 15 Ianuaru 1881 st. v.

Emolumentele sunt: 240 fl. v. a. bani; cuartiru naturalu și 3/4 jugeru de gradina.

Doritorii de a ocupa postulu acest'a suntu avisati; și petitiunile lor, conformu stat. org. bis. in-

struite; se le subscerna protop. tractualu pana la terminulu susindicatu.

Zsupunesci et Balosesci la 25 Noemvre 1880.

Comitetulu parochialu.

În contielegere cu mine: **Atanasiu Ioanovicu**, m. p. protopresbiteru.

Pentru stațiunea invetiatoreșă din comun'a *Povergin'a*, protopresbiteratulu gr. or. alu Fagetului, se escrie prin acest'a concursu, cu terminulu pana la 10 Ianuaru 1881 st. v.

Emolumentele sunt: 210 fl. v. a. bani; 8 orgii de lemne din cari se se încaldișca și școl'a; 3 jugere de pamentu aratoriu cuartiru naturalu cu 1/2 jugeru gradina.

Doritorii de a ocupa postulu acest'a se-si adreseze petitiunile lor instruite conformu statutului org. bis. oficiului protopresbiterala din Fagetu; pana la terminulu sus indicatu.

Povergin'a, 23 Noemvre 1880.

Comitetulu parochialu.

În contielegere cu mine: **Atanasiu Ioanovicu**, m. p. protopresbiteru.

Pentru deplinirea parochiei vacante *Halmagiulu*, protopresbiteratulu Halmagiului se escrie concursu cu terminulu de alegere 28 Decembre a. c. cu acesta parochie suntu încopoiate următoarele beneficii anuale:

a) dela 200 numeri de case 25 cubule cucouruzu sfarmatu, computatu siniculu a 4 fl. — 100 fl.

b) după calcululu mediu a veniteloru parochiale stolare de 10 ani pe anu 305 fl. de totu venitululu eura anualu 405 fl. v. a.

Doritorii de a ocupa acesta parochia suntu avisati recursurile provideute cu testimoniulu de teologia și de cualificatiune adresate comitetului parochialu ale trimite subscrisului pana la diu'a alegerii la Halmagi.

În contielegere cu comit. parochialu.

Ioanu Groza m. p.

protop.

Pentru deplinirea definitivă a stațiunei invetiatoreșci din *Banesci*, protopresbiteratulu Halmagiului cu terminulu de alegere 29 Decembre a. c.

Emolumentele anualii 200 fl. v. a. 5 orgii de lemne lungi, cuartiru și gradina.

Doritorii de a ocupa acestu postu suntu avisati recursurile provideute cu toate documintele prescise în statutulu organicu ale adresa comitetului parochialu și ale trimite subscrisului pana la diu'a alegerii la Halmagi.

În contielegere cu comit. parochialu

Ioanu Groza, m. p.

protop. și inspec. școlariu.